

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. д-р Александра Любенова Равначка,
Национален институт по геофизика, геодезия и география при Българска академия на науките

Член на научно жури за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по професионално направление 4.4. „Науки за земята“, докторска програма Икономическа и социална география – регионално развитие на индустриализацията

Докторант: Катрин Евгениева Гоцова

Тема на дисертационен труд: „Регионален анализ на разпространението на инфекциозни заболявания по селскостопанските животни в южните погранични територии на България“

Научен ръководител: доц. д-р Косьо Стойчев

Данни за кандидата

Катрин Гоцова е родена през 1993 г. През 2018 г. завършва ветеринарна медицина в Лесотехнически университет, София, професионална квалификация „Ветеринарен лекар“ (Магистърска степен по ветеринарна медицина). През периода 2019-2022 г. е докторант в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, катедра „Регионална и политическа география.

От 2018 г. до момента работи като ветеринарен лекар във Ветеринарна клиника „101 Любимци“, София.

Владее английски език.

Данни за дисертационния труд

Представеният труд е в обем от 235 страници и съдържа увод, три глави, заключение, литература и четири приложения. Текстовият материал е илюстриран с 43 фигури и 12 таблици. Библиографската справка включва 110 заглавия на български и английски език, и 16 на брой източници от Интернет.

Текстът на дисертационния труд е написан стегнато, в логическа последователност и с целенасочено изложение. Съдържанието на отделните глави е добре балансирано. Стилът е на необходимото научно ниво.

Уводът представя актуалността, обекта, предмета, целите и задачите на изследването. Темата на дисертационния труд е актуална от гледна точка на неговата приложимост. Представен е обектът на изследване – териториалната дифузия на избрани инфекциозни заболявания по селскостопанските животни в южните пригранични територии на страната, както детайлно са оценени икономическите и социални последици от тях. Авторът посочва, че от икономическа гледна точка, болестите по селскостопанските животни трябва да бъдат подложени на мониторинг, контрол и превенция, тъй като причиняват значителни загуби или пропуснати ползи. Целта е ясно формулирана, както и петте задачи за нейното изпълнение. Анализирани са географският обхват на проведеното изследване, като докторантът обосновава неговия избор с високия риск от проникването и разпространението на инфекциозни заболявания от и към южните съседни на страната държави.

В първа глава „Теоретични основи на регионалното изследване на дифузията на заболявания“ е направен преглед и е анализиран използваният понятийно-терминологичен апарат. Разкрити са същността, значението и развитието на медицинската география, както и

мястото ѝ при изследване на епизодичните вълни. Докторантът обръща специално внимание на същността на ветеринарномедицинската география. Направена е обосновка на връзката между медицинската география и эпизоотологията, като авторът посочва, че те до известна степен се припокриват, но съществуват и значителни различия. Разгледан е набор от терминологични понятия (болест, инфекциозна болест, паразит, инфекциозни клетки, здраве, ензоотия и други), с които борави медицинската география. Изяснена е методологията на изследването с прилежащите ѝ количествени и качествени методи. Докторантът използва интердисциплинарния подход и разнообразни методи за анализ на информацията. Представена е региона-система при изучаване на медицинската география. Авторът установява връзките между особеностите на региона и протичането на заболявания, като посочва необходимостта от обособяване на региони, които да предполагат успешното осъществяване на специфични мерки за цялата територия в границите на региона.

Втора глава *„Фактори и условия за разпространението на заболявания по селскостопанските животни“* представя дифузията на инфекциозни заболявания в пространството. *Дифузията е процес, при който информация, материя или друг феномен се преместват в пространството между две точки в даден времеви интервал* (с. 63). Докторантът разглежда два вида дифузни процеса, които детайлно анализира. Според автора изследването на характеристиките на дифузията ще даде възможност за установяването на различни типове бариери, за модифициране на процеса. Направена е характеристика на трите елемента на епидемичния процес (гостоприемникът, патогенът и околната среда), техните взаимовръзки и условията, при които той се развива. Според автора тези три елемента са взаимно свързани и обвързани в болестния процес на индивидуално ниво, и в епидемичния процес на популационно ниво. В тази глава от дисертационния труд пълно и обстойно са анализирани основните фактори, имащи пряко и косвено влияние върху разпространението на заболявания по животните. Авторът прави опит да измери популационната динамиката с помощта на различни показатели като раждаемост, смъртност, коефициент на плодовитост, индекси за жизнеспособност, за заместване и за преживяемост, емиграция и имиграция. Разкрита е причинността в болестния процес, като са анализирани четирите основни модела на причинност. Направен е детайлен анализ на същността на эпизоотичния процес. Според докторанта, той се дели на эпизоотия, ензоотия и панзоотия в зависимост от териториалния обхват, броя заразени гостоприемници и типичността на появата му.

В трета глава *„Анализ и тенденции на географското разпространение на избрани инфекциозни заболявания по селскостопанските животни“* авторът прави подробен регионален анализ на разпространението на три заболявания по селскостопанските животни (Африканска чума по свинете, Заразен нодуларен дерматит по говеда, Син език по преживните животни), които са сравнително нови за територията на страната. Оценени са социалните и икономическите последици от тяхното разпространение. Установени са тенденциите в териториалната дифузия на тези три болести в световен, национален и регионален мащаб (южните погранични региони) и са посочени пътищата за навлизането им на територията на страната. Автора прави анализ на значението на южните погранични територии за разпространението на заболяванията, тяхната роля при протичането на дифузните вълни в тях. Според докторанта характеристиките на отделните заболявания, както начина на протичането им, така и природните условия на региона трябва да бъдат взети под внимание при разработването и прилаганите мерки с оглед тяхното ограничаване.

В *заключението* са изложени основните резултати от проведеното изследване, които се интерпретират с необходимата точност.

Научни приноси по дисертационния труд

Формулираните три приноса отразяват постигнатите научни резултати. Те имат научен и научно-приложен характер.

Оценка на автореферата

Авторефератът излага в съкратен вид съдържанието на дисертационния труд. Той е в обем от 38 страници и съдържа основен текст, справка за приносите и списък на публикациите по темата на дисертационното изследване.

Публикации по темата на дисертационния труд

По темата на дисертацията са представени две самостоятелни публикации, като една от тях е в сборник от конференция „География и регионално развитие“, 2021 г. Втората публикация е под печат в списание с научно рецензиране (Геополитика, 2023 г.). Представените статии са напълно достатъчни и отговарят на критериите определени в ЗРАСРБ.

Препоръки и бележки

Оценявам усилията на кандидата да се опита да намери пресечна точка между две научни области – географията и ветеринарната медицина.

Нямам сериозни критични забележки към представения труд. Литературният обзор би могъл да се разшири с допълнителни източници. Графичните и картографските материали биха могли да бъдат по-добре разработени.

Заключение

Предложеният дисертационен труд е актуален и дисертабилен. Направеният анализ и получените резултати в дисертацията доказват, че докторантът Катрин Гоцова притежава необходимата подготовка и умения за самостоятелно използване на методите на научното изследване. Дисертацията съдържа необходимите научни и научно-приложни резултати. **На това основание давам положителната си оценка и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на кандидата Катрин Гоцова образователната и научна степен „Доктор“ по професионално направление 4.4. „Науки за Земята“.**

19.04.2023 г.

Гр. София

доц. д-р Александра Равначка